

Zijn ontwikkelaars de baas van de bodem?

Op initiatief van de Stuurgroep Bodem heeft een groep 'veranderingsgezinde omgevingsprofessionals' een manifest opgesteld. Daarin staan zeven nieuwe richtingen. Bodemdeskundigen in mijn directe omgeving werken al een tijdje volgens de nieuwe richtingen, ook zonder het manifest. Met de inhoud daarvan is prima te leven, op één punt na. Dat ene punt betreft de bodemsanering. Er wordt gesuggereerd of die klaar zou zijn. Uit de dagelijkse praktijk weet ik dat er nog veel gevallen van bodemverontreiniging moeten worden aangepakt. Dat was ook de afspraak. Wij pakken eerst de gevallen met spoed vanwege humane risico's aan en daarna de gevallen met risico's vanwege de ecologie of verspreiding.

Het is jammer dat de opstellers van het manifest zich niet bekend hebben gemaakt. Dat maakt het manifest anoniem, onpersoonlijk en afstandelijk. Het lokt ook geen discussie uit. Uit het slotwoord van het manifest wordt duidelijk dat dit juist de bedoeling is: "Achter de woorden van dit manifest hoort voor dit moment een punt. Een tijdelijke halt op het discussiëren over woorden en een start om alles uit te proberen: wat betekent het te experimenteren, verbinden, ruimte te creëren en inspireren". De laatste woorden vind ik wat zweverig. Dat zou je kunnen ondervangen door eerst de discussie over de zeven richtingen aan te gaan. Maar dat willen de opstellers dus niet. Ergens snap ik dat ook wel. De oude rotten onder ons weten hoe intensief in de jaren negentig gediscussieerd is over de beleidsvernieuwing bodemsanering. Daar zijn veel mensen in gaan zitten. En achteraf viel het warempel nog niet mee om de conclusies op papier te zetten in "Van Trechter naar Zeef".

Maar is dat verstandig? Niet willen discussiëren komt autoritair over. En met autoriteit kom je in dit land niet ver. De opstellers van het manifest vinden zich dan wel veranderingsgezind, maar geldt dat ook voor hun medewerkers? In de praktijk kom ik veel mensen op cursussen tegen. Laatst gaf ik een cursus voor gevorderde bodemsaneerders. Van de Richtlijn herstel en beheer had geen van de aanwezigen ooit gehoord. Veranderen gaat niet vanzelf, zelfs niet binnen de bodemsanering. Laat staan van bodemsanering naar omgevingskunde.

Het manifest richt zich tot "de ontwikkelaars van de Nederlandse ruimte". Dat vind ik opmerkelijk. Sinds wanneer zijn de ontwikkelaars van de Nederlandse ruimte de baas over de bodem? Ontwikkelaars kunnen zich aardig vergissen. Dat blijkt wel uit de problemen van veel private en publieke ontwikkelingbedrijven. Moeten we de bodem aan hen uitleveren? Of doelen de opstellers van het manifest met de ontwikkelaars op hun medewerkers die nu nog bodems saneren maar spoedig omgevingsprofessional zouden moeten worden? Zouden zij ook duurzaamheidprofessional mogen worden genoemd? Dat zou mij meer aanspreken.

Het manifest geeft volgens mij een goede richting aan, aanvullend op de bodemsaneringstaak. De gepropageerde werkwijze zal niet zomaar beklijven en standaard worden. Ik heb een paar wenken voor de opstellers van het manifest. Maak je bekend. Ga de discussie aan, met de eigen medewerkers en met collega's. Denk niet dat de bodemsanering al klaar is. En vooral... lever de bodem niet uit aan ontwikkelaars.